

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntö LVM:lle; Valtioneuvoston periaatepäätös tietopolitiikan strategisiksi tavoitteiksi – kohti kattavaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto; Valtioneuvoston periaatepäätös tietopolitiikan strategisiksi tavoitteiksi – kohti kattavaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston periaatepäätöksestä tietopolitiikan strategisiksi tavoitteiksi ja esittää kunnioittavasti seuraavat huomiot.

Liikenne- ja viestintäministeriötä on kuultu strategisten tavoitteiden valmistelussa, ja ministeriö on ollut mukana laatimassa tavoitteita. Lisäksi luonnos strategisista tavoitteista on ollut lausunnolla maaliskuussa 2021, jolloin ministeriö on antanut kattavan palautteen. Tällöin asiaa on valmisteltu tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategisina linjauksina, ei tietopolitiikan periaatepäätöksenä. Tässä yhteydessä ministeriö nostaakin esille edelleen niitä seikkoja, joita se on tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategisina linjauksina painottanut.

Liikenne- ja viestintäministeriö tukee tavoitetta lisätä julkisten tietovarantojen laajempaa saatavuutta, joka edistää toiminnan avoimuutta, mahdollistaa hallinnon kehittämisen sekä parantaa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Ministeriön tavoitteena on avoimen datan saatavuuden ja tietoa hyödyntävän liiketoiminnan lisääminen. Ministeriön hallinnonalalla tietovarantoja on avattu laajasti ja sen pohjalta on syntynyt liiketoimintaa. Tavoitteiden osalta on siis jo edetty liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla, joten ministeriö pitää periaatepäätöksen tavoitteita sektorirajat ylittävän datan parempaa hyödyntämistä kannatettavana.

Periaatepäätös sisältää laajan listauksen konkreettisia strategisia tavoitteita tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee tavoitteita ja ehdottaa, että periaatepäätöksen viestin kirkastamiseksi strategian nimi muutettaisiin seuraavasti: ”Valtioneuvoston periaatepäätös tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi.” Tämä selkeyttäisi periaatepäätökseen asemaa ja suhdetta muihin julkisen hallinnon strategioihin. Tietopolitiikka on terminä ja asiana tämän periaatepäätöksen sisältöä monialaisempi kokonaisuus ja senkin vuoksi nimen tulisi vastata paremmin varsinaista sisältöä.

Id Versionumero

Yhteistyö yli sektorirajojen julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken sekä kansainvälisesti datatalouden kehittämisessä on olennainen lähtökohta tiedon hyödyntämisessä ja avaamisessa. Digi- ja datatalouden tiivistä yhteensovittamista ja yhteisten tilannekuvan luomista tehdään syyskuussa 2021 asetetussa digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmässä. Samaan aikaan asetetun digitoimiston tehtävänä on huolehtia käytännön tasolla, olemassa olevia rakenteita ja resursseja hyödyntäen yhteistyön toteutumisesta ministeriöiden arjessa. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että tämä yhteistyötoiminta tuotaisiin vahvemmin esiin periaatepäätöksessä. Ministeriryhmä on päättänyt, että Suomeen laaditaan digitaalinen kompassi 2022 kevään aikana. Tarkoituksena on luoda digitalisaatiolle ja datataloudelle yhteinen kansallinen visio ja tavoitteet vuoteen 2030. Onkin tärkeätä, että digitaalisen kompassin tavoitteet ja valtioneuvoston periaatepäätöksen strategiset tavoitteet ovat saman suuntaiset ja tukevat toisiaan.

Kuten periaatepäätöksessä todetaan, on Suomi saavuttanut EU-tasolla aseman, jossa Suomi tunnustetaan data- ja digitalisaatio-asioissa aktiivisena ja merkittävänä toimijana. Tämän valossa asemaa tulisi aktiivisesti hyödyntää ja tuoda esiin esimerkkejä Suomen ratkaistuista, mutta samalla digitalisaation ja datatalouden muutokset tulisi kansallisesti sovittaa kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti yhteen EU-tason toimien kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää seuraaviin kohtiin tarkentavia huomioita:

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää edelleen huomiota tavoitteen 1.2. alatavoitteeseen avata kaikki julkisen varoin tuotetut julkisen hallinnon tietoaaineistot, mikäli sitä ei estä muun muassa liikesalaisuudet, tietosuojat, tietoturva ja/tai immateriaalioikeudet. Ministeriö pitää tavoitetta kannatettavana periaatepäätöksessä, mutta haluaa kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että jatkossa tulisi myös luoda periaatteet kilpailuilla markkinoilla toimivien valtionyhtiöiden tietojen avaamiselle ja maksullisuudelle. Valtionyhtiöiden tietovarantojen avaamisessa tulisi toisaalta mahdollistaa tiedon mahdollisimman laaja hyödynnettävyys rajapintojen kautta ja toisaalta ottaa riittävästi huomioon valtionyhtiöiden liiketoimintamahdollisuudet sekä erityistehtävät (esim. mahdollisuudet rakentaa liiketoimintaansa tietovarantojen pohjalle).

Jatkovalmisteluissa tulisi edelleen selvittää mahdollisuus korvaavaan rahoitukseen budjetista, jos virastojen maksullisista tietopalveluista luovutaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että tavoitteeseen 2.1 koskien asiakkaan tarpeita ja asiakaslähtöisyyttä voisi lisätä, että sähköisissä palveluissa ja tiedon hallinnan toteutuksessa huomioidaan asiakkaan osallistumismahdollisuudet ja oikeus omien tietojensa hallinnointiin omadata-periaatteen mukaisesti. Periaatepäätöksessä asiakkaan roolia aktiivisena toimijana voisi korostaa ja asiakkaiksi tulisi katsoa myös tiedon ulkoisena hyödyntäjänä toimivat toimijat ja ratkaisukehittäjät sekä

tutkijayhteisö. Erityisesti kansalaisten omien tietosisältöjen suostumusten hallinnointiin ja uudelleenkäyttöön tulee luoda edellytykset sekä tarjota tähän helppokäyttöisiä ratkaisuja. Tältä osin tavoitteeseen voisi sisällyttää näkökulmia, joita on tuotu esiin tavoitteessa 3.5.

Ministeriö pitää hyvänä, että lähtökohtana on otettu huomioon sisäänrakennettuna ja oletusarvoisena tietosuojan ja tietoturvan periaatteet, kuten tavoitteessa 3.5 on mainittu. Tietoturva ja tietosuoja on tärkeä nähdä erottamattomana osana ehdotuksessa esitettyjä tavoitteita. Lisäksi tulee kuitenkin huolehtia, että ammattihenkilöstön osaamisen tulee vastata kulloisessakin tehtävässä ja eri rooleissa vaadittavaa tietosuoja- ja tietoturvaosaamisen tasoa. Tältä osin tavoitteeseen voisi terävöittää näkökulmia, joita on mainittu kohdan 4.1 toisessa alatavoitteessa.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanon tueksi laadittua tiekarttaa, joka kokoaa konkreettiset toimet periaatepäätöksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että periaatepäätöksen ja tiekartan rinnakain lukemisen helpottamiseksi otsikointi yhdenmukaistettaisiin ja tiekartassa olevien tavoitteiden ja toimien yhteys periaatepäätökseen selkeytettäisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy tiekartan toteamukseen, että kaikkien toimijoiden on oltava aktiivisia oman sektorin kehittämisessä, ja että informaatio-ohjauksella on suuri rooli tavoitteiden toimeenpanossa.

Laura Eiro
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Lotta Engdahl
Erityisasiantuntija

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Tiedoksi

Olli-Pekka Rissanen, valtiovarainministeriö
Tanja Lahti, valtiovarainministeriö

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--